

ACTIVITATS

TESIS

GRUPS DE RECERCA

ENTREVISTES

AVENÇOS

A FONTS

ART I HISTÒRIA

AVENÇOS

Troben un palau i un ric aixovar de l'Edat del Bronze a La Almoloya

Un equip d'arqueòlegs de la UAB ha tret a la llum el ric patrimoni històric i arqueològic de La Almoloya, un jaciment de la Regió de Múrcia, que va ser bressol de la societat d'El Argar que va habitar el sud-est de la península Ibèrica durant l'Edat del Bronze. Una de les peces més valuoses és una diadema de plata, l'única de la seva època que es conserva avui a Espanya.

[+]

AVENÇOS

Estudi de l'obtenció de fusta a la Patagònia Argentina durant l'Holocè

Un treball ha estudiat la fusta carbonitzada i sense carbonitzar recuperada de sis nivells estratigràfics d'un jaciment arqueològic a la Patagònia argentina, datat a l'Holocè. Els resultats revelen variacions en les modalitats d'adquisició del material llenyós (fusta) per part de les societats caçadores-recol·lectores dels diferents nivells arqueològics del jaciment.

[+]

AVENÇOS

Publicats els manuscrits inèdits de "Barcelona cautiva", diari de La Guerra del Francès de Raimon Ferrer

Coincidint amb el bicentenari de la retirada dels francesos d'Espanya, es publiquen els manuscrits inèdits de "Barcelona cautiva", diari de La Guerra del Francès de Raimon Ferrer, d'un gran valor historiogràfic. Antoni Moliner, professor d'Història de la UAB, ha transcrit els manuscrits que restaven per publicar i ha reeditat els set volums que el capellà va publicar abans de morir.

[+]

AVENÇOS

Elits en conflicte. L'impacte de les guerres mitridàtiques a les *poleis* d'Àsia Menor

L'article pretén calibrar l'impacte de les guerres mitridàtiques en algunes de les principals *poleis* de la província d'Àsia, a través de l'anàlisi de les seves elits cíviques. Mentre que centres com Pèrgam o Mitelene van aconseguir mantenir una estructura social més o menys resistent a les influències romanes, en altres com Efes va sorgir una societat més dinàmica i permeable.

[+]

10/2014 - La placa dental aporta una perspectiva nova sobre la dieta dels nostres ancestres prehistòrics

Un equip internacional d'investigadors ha trobat noves evidències que els nostres avantpassats prehistòrics tenien un coneixement precís de les plantes molt abans del desenvolupament de l'agricultura. L'estudi de la placa dental dels esquelets trobats a les tombes d'Al Khiday, un jaciment del Nil Blanc, al centre de Sudan, revela que durant almenys 7.000 anys, la població d'aquella zona va menjar tubercles de castanyola, bona font de carbohidrats i amb moltes qualitats aromàtiques i medicinals, com la seva capacitat per inhibir un bacteri que s'associa a la càries dental.

Referències

Buckley, Stephen; Usai, Donatella; Jakob, Tina; Radini, Anita; Hardy, Karen. *Dental calculus reveals unique insights into food items, cooking and plant processing in prehistoric Central Sudan*. PLOS ONE 9(7): e100808. 2014. doi: 10.1371/journal.pone.0100808.

Mitjançant l'extracció de compostos químics i microfòssils del càlcul dental –placa dental calcificada– de dents antigues, els investigadors ofereixen una perspectiva nova i més àmplia de la dieta dels nostres ancestres. El seu estudi suggereix que una planta, la castanyola o jonça de cordellar (*Cyperus rotundus*), considerada avui com una molesta mala herba, va ser una part important de la dieta prehistòrica.

La recerca, publicada a PLOS ONE i liderada per UAB i la University of York, suggereix que la població prehistòrica de la regió central del Sudan podia conèixer les qualitats nutricionals i medicinals d'aquesta i altres plantes.

L'estudi s'ha fet a Al Khiday, un jaciment prehistòric del Nil Blanc, al centre de Sudan. Demostra que durant almenys 7.000 anys, començant abans que el desenvolupament de l'agricultura i continuant després d'iniciar-se el conreu de plantes, la població d'Al Khiday va menjar tubercles de castanyola. La planta és una bona font de carbohidrats i té moltes qualitats útils medicinals i aromàtiques.

Karen Hardy, professora d'investigació ICREA a la UAB i investigadora associada honorífica de la University of York, que ha liderat la recerca, explica que "la castanyola està considerada avui un flagell a les regions tropicals i subtropicals i ha estat designada com la mala herba més cara del món per les dificultats i els elevats costos que suposa la seva eradicació de les àrees agrícoles. Extraient material de les mostres del càlcul dental antic hem trobat que més que ser una molèstia en el passat, era una planta valuosa com a menjar i possiblement es coneixien les seves qualitats medicinals. Més recentment, era usada també pels antics egipcis com a perfum i medicina. Hem descobert també que aquesta població menjava diverses plantes i hem trobat traces de fum, evidències de menjar cuinat i de fibres de plantes que suggereixen la preparació de matèries primeres per masticació. Aquests petits detalls biogràfics s'afegeixen a l'evidència creixent que la població prehistòrica tenia un detallat coneixement de les plantes molt abans del desenvolupament de l'agricultura".

Al Khiday és un complex de cinc jaciments arqueològics situat 25 km al sud d'Omdurman; un dels jaciments és predominantment una tomba excavada del pre-Mesolític, Neolític i de l'últim període meròtic. Com a cementiri que abasta múltiples períodes, proporciona als investigadors una perspectiva de temps d'utilitat sobre el material recuperat.

Imatge: Excavació d'una de les 90 tombes premesolítiques a Al Khiday 2. Tenen uns 9.000 anys d'antiguitat i tots els esquelets estan enterrats estirats de cara avall, el que és únic en el món. Font: Donatella Usai, Centro Studi Sudanese e Sub-Sahariani (CSSeS).

Els investigadors van trobar ingesta de tubercles de castanyola tant en el període preagrícola com en l'agrícola. Suggereixen que la capacitat d'aquesta planta per inhibir *Streptococcus mutans*, un bacteri que s'associa a la càries dental, podia haver contribuït a l'inesperat baix nivell de cavitats trobat en les dents de la població agrícola.

Stephen Buckley, membre del centre de recerca *BioArCh* de la *University of York* que ha dirigit les anàlisis químiques, explica que "l'evidència de castanyola era molt clara en les mostres de tots els períodes que vam analitzar. Aquesta planta era evidentment important per a la població d'Al Khiday, fins i tot després de la introducció de l'agricultura".

Altres investigadors que han participat en aquesta recerca han estat Donatella Usai, de *Istituto Italiano per l'Africa e l'Oriente* de Roma –directora de l'excavació– i Tina Jakob, del Departament d'Arqueologia de la *Durham University* –anàlisi de restes humans d'Al Khiday–. Anita Radini, arqueobotànica del Servei Arqueològic de la *Leicester University* (ULAS) i candidata doctoral a *BioArCh, University of York*, va contribuir a l'anàlisi de microfòssils trobats en les mostres de càlculs dentals.

"Al Khiday és un jaciment únic a la vall del Nil, on una gran població va viure durant milers d'anys. Aquest estudi demostra que van fer un bon ús de les plantes salvatges disponibles com a menjar, com a matèria prima i, possiblement, com a medicina", indica Donatella Usai.

La professora Hardy afegeix: "el desenvolupament d'estudis sobre compostos químics i microfòssils dels càlculs dentals ajudarà a equilibrar l'enfocament predominant sobre la carn i les proteïnes que ha caracteritzat la interpretació sobre la dieta preagrícola fins ara. El nou accés a les plantes ingerides, provinent de l'anàlisi del càlcul dental, incrementarà, si no revolucionarà, la percepció del coneixement ecològic i l'ús de plantes entre les poblacions prehistòriques i preagrícoles".

El treball de camp ha estat finançat pel Ministeri d'Afers Estrangers d'Itàlia, *Istituto Italiano per l'Africa e l'Oriente*, el *Centro Studi Sudanese e Sub-Sahariani* i les universitats de Milà, Pàdua i Parma. La recerca ha comptat amb el suport de la *National Corporation for Antiquities and Museums (NCAM) of Sudan* i del Ministeri de Ciència i Innovació (actualment d'Economia i Competitivitat).

Imatge superior esquerra: Una de les tres tombes més riques de l'últim període meroític identificades al cementiri, d'un home jove. Font: Donatella Usai, Centro Studi Sudanese e Sub-Sahariani (CSSeS).

Karen Hardy
Professora d'investigació ICREA a la UAB
Departament de Prehistòria
khardy@icrea.cat

Si tens propostes: premsa.ciencia@uab.es

E-mail per rebre el nostre butlletí

Enviar